

ЛЯДОВЫЯ АРЭНЫ І БАСЕЙНЫ ЯК ЧАСТКА ШКОЛЬНАГА НАВУЧАННЯ

3

БЕЛАРУСКІ ГІСТАРЫЧНЫ ЧАСОПІС — БІБЛІОГРАФ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСІ

7

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

18
КРАСАВІКА
2023 г.
АЎТОРАК
№ 73 (29953)

ЗВЯЗДА

ГЭТА ПАТРЭБНА ЖЫВЫМ

Каб зрабіць добрую справу, асаблівай нагоды чакаць не трэба. Учора члены Віцебскага абласнога каардынацыйнага савета грамадскіх аб'яднанняў і палітычных партый прынялі ўдзел у добраўпарадкаванні

воінскага пахавання № 4407 у вёсцы Заронава Віцебскага раёна. На воінскім мемарыяле ушанавана 10,5 тысячы прозвішчаў байцоў Чырвонай Арміі.

«Светлае добрае свята, калі хочацца проста жыць спакойна»

Па традыцыі ў самае гадоўнае хрысціянскае свята кіраўнік дзяржавы разам з вернікамі ў храме запальвае свечку. Світа Прэзідэнт наведваў Спаса-Праабражэнскую царкву ў Шклове. Будаўніцтва храма пачалося ў канцы XVIII стагоддзя фаварытам Кацырыні ІІ Сямёнам Зорькам, а скончана было ў другой палове XIX стагоддзя на срэбні верніцы са Шклова Агафіі Сідаравы, якая лічыцца заснавальніцай гэтай святыні. Царква дзейнічала нават у гады атэізму і Вялікай Айчыннай вайны. Сёння храмавы комплекс уключае Спаса-Праабражэнскі храм, нядзельную школу і прычатыны дом.

вельмі шанаваных і чаканых свят», — падкрэсліў беларускі лідар. — «Светлае добрае свята, калі хочацца проста жыць спакойна. Нічога не кажаць і слухаць цішыню. У мяне так, мабыць, так і ў многіх. Хоць пасля працяглага посту людзі рыхтуюцца да яго... Гэта дзень асаблівы, дзень шанавання», — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

«Для мяне сённяшні дзень — асаблівы. Я зайшоў з вялікімі хваляваннямі, прылажачы з працяглых камандзіровак або прыезджаючы сюды, гляджу на гэтую добрую зямлю. Вы для мяне людзі асаблівыя, вы гэта ведаеце. Менавіта з вас, з вашых бацькоў усё некалі пачалося ў нас з вамі, у мамі жыццё. Калісьці вы імяму чалавеку паверылі і адправілі мяне з гэтай зямлі ў доўгую дарогу», — сказаў Аляксандр Лукашэнка. Ён асобна звярнуўся да моладзі, прызнаўшыся, што тады не разумеў, як з часам цягну дадому. «Рана ці позна мы усё вернемся дадому. Таму я з асаблівым хваляванням бываю тут. Вы, мабыць, заўважылі, што ў Шклове я спыняюся рэдка. Можа быць, і адбываецца гэтае хваляванне. Але прыходзіць час, калі цібе асабліва цягну дадому, на радзіму. Кажуць, калі табе нешта часта сонца, трэба туды прыхаць. Таму я прыхаў сёння да вас, да сваіх блізкіх добрых людзей, каб найперш падзякаваць за тое, што вы зрабілі ў маім жыцці. Не скажу, што яно было для мяне вельмі салядным. Але так ужо здарылася. Падзякаваць за тую веру, якую вы падарылі мне шмат гадоў таму», — адзначыў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка заўважыў, што ў сітуацыі, якая разгортваецца вакол, патрабуюцца каласальныя намаганні, каб захаваць гэты мірны астравак. «Калі кожны будзе займацца сваёй справай, мы захаваем. Мы зробім неапагоднае ў гэтай сітуацыі, мы захаваем мір на гэтай зямлі, калі вакол усё бурліць і шуміць. Многія, не ведаючы, не разумеючы, не плануючы нейкай далёкай перспектывы, не ведаючы, што будзе заўтра. Заўтра будзе усё нармальна. Будзеце ў гэтым упэўненыя. Жывіце мірна, спакойна», — заўважыў ён. — Здароўя вам, асабліва вашым дзецям. Вы ведаеце, калі з дзіцем нешта не так, жыць не хочацца. Таму, каб хацелася жыць, трэба, каб была моцная сям'я і гадоўнае — здаровае дзеці. Шчасця, міру, добра», — пажадаў Прэзідэнт.

Па яго словах, Вялікдзень — вялікае, добрае свята, з якім у плане чакання можа параўнацца хіба Навы год. Па словах кіраўніка дзяржавы, усё свята — духонны і свецкія — вельмі каштоўныя для беларускага народа: «Хо і скажа, што Дзень Перамогі для нас не каштоўнае свята? І Раство Хрыстова для нас добрае светлае свята. Але ніякі іншыя свята, як Навы год і Вялікдзень, у нашых сям'ях не чакаюць. Таму сёння адно з гэтых двух

Аўтар работы — Іерэй Сяргій Нежарт, кіраўнік жаночага манастыра Свята-Елісавецкага жаночага манастыра іконы «Гасподзь Усецарытэльны» — адзін з самых старажытных і шанаваных у народзе тыпаў выявы Обавісця. На ёй ён паўстае ў вобразе Сусветнага Уладара і Судзіі. Які аддае кожнаму па веры і дзеях. Гэтае ўвасабленне Найвышэйшага закона і справядлівасці — суровае і непадкупнае, але літасівае і ўсёабароннае.

СТАР. 2

Эх, дарогі

ВЫТОКІ ДАРОЖНЫХ АРТЭРЫЙ

У Віцебскай вобласці пачалася буйная рэканструкцыя аўтадарогі Полацк—Лепель. Менавіта па трасе рэспубліканскага значэння Р46 ляжыць шлях з Полацка, Наваполацка, Верхнядзвінска, а таксама Прыбалтыі і Расіі ў беларускую сталіцу.

Рэалізацыю праекта ажыццяўляе РУП «Віцебскаўтадар», работы стартвалі з другой чаргі (31,9 — 61,5 км) на участку ад населенага пункта Сарочына да Полацка. Кошт будаўніцтва другой чаргі па каштарысе ў цэнах на жнівень 2022 года склаў 157,9 мільёна рублёў, на дату заканчэння будаўніцтва — больш за 179,8 мільёна рублёў. Нарматыўны тэрмін выканання рамонтна на дадзеным участку — 24 месяцы, усяго дарожнікі плануюць рэканструяваць каля 60 кіламетраў.

СТАР. 3

Сучасныя тэхналогіі

Штучны інтэлект, разумныя гарады, віртуальныя падарожжы...

Лічбавыя цікавінкі форуму ТІБА-2023

XXIX міжнародны форум па інфармацыйна-камунікатывых тэхналогіях ТІБА-2023 адкрываецца сёння ў Мінску. Гэта найбуйнейшае ў Беларусі мерапрыемства ў сферы інфармацыйных тэхналогій, у якім свята ўдзельнічае звыш 260 аічных і замежных вытворцаў тэлекамунікацыйнага абсталявання і апаратных сродкаў, вытворцаў і пастаўшчыкоў высокатэхналагічных прадуктаў і інтэлектуальных рашэнняў, кампаній-аператараў мабільнай сувязі і іншыя арганізацыі, для якіх лічбавізацыя не проста работа, а шлях у будучыню. Чым будзе здзіўляць ТІБА-2023, якія навінкі можна пабачыць, якія — аправаца на сабе проста на выставе, якія — варта спампаваць на тэлефон, паглядзець карэспандант «Звязда».

СТАР. 8

ШТО Ё СВЕЦЕ РОБІЦА

Прэзідэнт Бразіліі прапанаваў стварыць аналаг G20

Луіс Інасіу Лула да Сілва ў зносінах са старшынёй КНР Сі Цзіньпінам і прэзідэнтам ААЭ Шэйхам Мухамед бен Заідам Аль Нахайянам прапанаваў ім ролю медыятараў ва ўрэгуляванні канфлікту ва Украіне. Аб гэтым паведаміла ТАСС, спаслаючыся на заяву прэзідэнта Бразіліі. Паведамляецца, што Луіс Інасіу Лула да Сілва выступіў з прапановай стварыць аналаг групы G20, краіны-удзельніцы якой будучы выконваць ролю пасрэдніка паміж афіцыйнымі Масквой і Кіевам. Ён аргументаваў сваю ініцыятыўу тым, што ў свой час «Група дваццаці» стваралася для вырашэння эканамічнага крызісу ў свеце. Лула да Сілва абзначыў, што на дадзеным этапе вядзецца ўсталяванне міру. Раней прэзідэнт Бразіліі заўважыў, што Расійская Федэрацыя — гарант даўгатэрміновага міру ва ўсім свеце.

На антырадывы мільён у Празе сабралася каля 35 тысяч чалавек

Працэстоўцы сабраліся з розных куткоў Чэхіі. Аб гэтым паведаміла РІА «Навіны», спаслаючыся на газету Idnes. Дэманстрацыя пра-

ходзіла пад лозунгам «Чэхія супраць беднасці». Арганізатарам масавага мерапрыемства выступіла партыя «Права. Пазавяг. Прафесіяналізм». Пікі звані «Гасподзь Усецарытэльны» з'яўляюцца спроба звярнуць увагу ўпад на іміклівае збідненне простых жыхароў Чэхіі. Арганізатары аргументавалі гэта тым, што на грамадзян дзяржавы абрынуліся праблемы, сярод якіх каласальнае падражаранне энергаасбытат, прадуктаў харчавання, паліва, а таксама паслуг. Як заўважана, падчас мільёну ўсе жадаючыя падпісалі заварот да ўрада, у якім палітыка заклікалі распрацаваць рашучыя і эфектыўныя меры для паліпашэння становішча насельніцтва.

У выніку стралбы на дзіцячым свеце ў ЗША загінулі чатыры чалавекі

У выніку стралбы на дзень нараджэння падлеткаў у ЗША загінулі чатыры чалавекі, 20 чалавек атрымалі ранены. Аб гэтым паведаміла газета The New York Post. Стрэлба адбылася ў танцавальнай студыі ў Дэйвілі, штат Алабама. Большасць ахвяр — падлеткі, якія прысутнічалі на вечарыні з нагоды дня нараджэння. На думку мясцовай паліцыі, да стралбы прывяла сварка паміж удзельнікамі свята.

КОРАТКА

- Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка накіраваў прытаненне ўдзельнікам і гасцям XXIX Міжнароднага форуму па інфармацыйна-камунікатывых тэхналогіях «ТІБА-2023».
- ВУП Беларусі ў першым квартале 2023 года склаў 61,45 млрд.
- БРСМ запрашае 29 красавіка да ўдзелу ў мерапрыемстве «Моладзь — прашы і абароне».
- Конкурс інвестарскага малага бізнесу для аказання дзяржаўнага падтрымкі праводзіцца ў Беларусі.
- У МПЗ нагадалі ІП аб выплале паддаходнага падатку з фізнічных асоб да 26 красавіка.
- Тэма Імпартзаміненчання стане дамінантай міжнароднага эканамічнага форуму ў Віцебску.
- Мінэкаўпрад і БПЦ правядуць акцыю «Падары радысць бліжняму» ў 19 дамах-інтэрнатах.
- Адкрыты чэмпіянат Беларусі па спартыўных танцах на калясках адбудзецца ў час ІІ Гульніўнаў краі Снд.
- Цэны на каштоўныя металы, якія скачваюцца ў фізнічных асоб, павялічыліся з 24 красавіка.
- Пилотная версія сацыяльнага праекта па развіцці інклюзіў у школе рэалізуецца ў Мінскай раёне.
- Юген Ватуцін і Вікторыя Нікалаева сталі чэмпіёнамі Беларусі па сталетаннавым шахмат.
- Санэпідслужба за тыдзень забараніла продаж 660 кг небяспечнай кулінарнай і кандытарскай прадукцыі.

Атрады на старце

ПРАЦОЎНЫ МАЛАДЗЁЖНЫ РУХ НАБІРАЕ АБАРОТЫ

Першым у Гродзенскай вобласці выйшаў на работу экалагічны дэсант

У складзе першых атрадаў калі 200 студэнтаў класіфікацыі з розных раёнаў вобласці, перад якімі стаць заданча на аднаўленні лесу і ачышчэнні гарадскіх тэрыторый. Пачаўся гэты рух у канцы сакавіка з прыборкі і падрыхтоўкі тэрыторыі. Цяпер выдзецца работа па высадцы раслін. Толькі ў гэтым — за дзень удзельнікі атрада высадзілі ка 800 хвойных саджанцаў, а 140 чалавек — да васьмі гектараў.

ЛЯСЫ АДНОВЯЦЬ У ТЭРМІН

Экалагічныя атрады створаны ў Смаргонскім, Свіслацкім, Шумчынскім і Гродзенскім раёнах. Напрыклад, у Сяліска на пасадцы лесу працуюць 20 школьнікаў СШ № 2, якія аб'яднаны ў атрад «Юкра». Працоўны праект розныя на два тыдні і завершанае сёння. Як расказаў першы сакратар раённага камітэта БРСМ Кацырына ДАМІЛІОВІЧ, старшакласнікі едуць на работу пасля школьных заняткаў і вельмі адказна ставяцца да сваіх абавязкаў. Тут усё добра матэрыяльна стымул: за 12 дзён можна зарабіць да 200 рублёў.

СТАР. 3

Абмяркуем

Спорт

ці масавая фізічная культура?

...як правільна расстаяць прыярытэты

Для развіцця школьнага і студэнцкага спорту ў Беларусі створаны выдатны ўмовы. Новая ўстаноў адукацыі, якія ўводзяцца ў строй у буйных гарадах, якія правядаюць басейны, могуць пахваліцца некалькімі спартыўнымі і трэнажорнымі заламі, вальмістамі, баскетбольнымі і валебольнымі пляцамі і нават тэніснымі кортамі.

На сёння ў краіне налічваецца 23,3 тысячы фізкультурна-спартыўных збудаванняў, у тым ліку 164 стадыёны, 61 манеж, 408 какейных каролек, 206 лыжных баз, 1207 футбольных паляў, 1971 баскетбольная пляцоўка, 91 спартыўная траса і гэтак далей. Фізкультурна-спартыўныя аб'екты ўводзяцца таксама ў райцэнтры і аграгарадкі.

ЛДЮВЫЯ АРЭНЫ — НЕ ДЛЯ УСІХ?

— Але, як паказвае практыка, нягледзячы на стварэння ўмоў, спартыўныя вынікі не заўсёды адпавядаюць чаканням. Гэта значыць, што нам, як кіраўнікам, трэба рабіць нейкія высновы, мажым, мы штошчці ўпуськаем, — падзяляю думкамі з удзельнікамі сумеснай калегіі свайго ведамства і Міністэрства адукацыі міністр спорту і турызму **Сяргей КАВАЛЬЧУК**. — Безумоўна, падмарук для спорту вялікіх дасягненняў — дзячы спорту. Таму больш пільную ўвагу трэба удзяліць дзельніцям да фізічнай культуры і спорту ўсіх беларускіх школьнаў. Некалі ўсе хлопцы гулялі ў футбол, гэта менавіта было назіраць ва ўсіх дварах, а сёння толькі ў Мінску налічваецца 250 футбольных паляў і яны пераважна пустыя. Чаму так адбываецца?

Мы не падзяляем спартыўныя аб'екты на нашы і вашы. Іх усё можна выкарыстоўваць, у інтарэсах сістэмы адукацыі. За апошнія 30 гадоў у краіне з'явілася 45 лядовых арэн, але, як

фармаваў удзельніку калегіі міністр адукацыі **Андрэй ІВАНЦЕВ**. — Важна адзначыць і наша ўзаемадзеянне з Нацыянальным алімпійскім камітэтам, з Прэзідэнтскім спартыўным клубам. У хлопцаў дзёўчат ёсць магчымасць не проста правесці сябе — іх можа заўважыць вопытны трэнер, і дзяці атрымае публіку ў спартыўных жыццё. Але Міністэрства адукацыі бачыць неабходнасць прыцягнення моладзі ў фізічную культуру і спорт не толькі для таго, каб выхавалі спартсменаў вышэйшых дасягненняў. Мы хочам, каб нашы маладыя людзі былі здаровыя, моцныя і гатовыя да доўгага жыцця.

Міністр адукацыі лічыць, што **кожны трэнер павінен умець працаваць з дзецьмі з асаблівамі псіхіфізічнага развіцця**: «Культуру інклюзіўнага выхавання трэба павышаць. Сёння мы працуем над тым, каб не толькі дэфектолаг, псіхалаг ці сацыяльны педагог, але і кожны настаўнік-прадметнік умеў працаваць з такімі дзецьмі». Дакладна такімі ж навакамі павінен валодаць і кожны трэнер. Мы павінны прыцягваць у

а самы нізкі паказчык — у Брасоўскай вобласці — 84,5 працента.

УНІВЕРСІЯДА — НЕ КАМЕРЦЫЙНЫ ПРАЕКТ

— У рамках фізкультурна-адукацыйнай і спартыўна-масавай работы штогод для школьнаў і студэнтаў праводзіцца каля 195 рэспубліканскіх шмататэтных спартыўных і спартыўна-масавых мерапрыемстваў, многія з якіх — ва ўзаемадзеянні з федэрацыямі (асацыяцыямі) па відзе спорту, — паведаваў **Александр Кадлубай**. — Традыцыйным стала рэспубліканскае комплекснае спартыўна-масавое мерапрыемства «Тыдзень спорту і здароўя», рэспубліканскае літэратурнае мерапрыемства «300 талентаў для каралеў» для вучняў малодшых класаў, шмататэжныя спаборніцтва па лёгкай атлетыцы «Шкаліяда», рэспубліканскія спаборніцтва «Белая лядзя», «Скураны мяч», «Мой школьны футбольны клуб», «Залатая шаўка», «Снежны снайпер», «Старт пакалення».

Першыя этапы спаборніцтваў, якія праходзяць ва ўстаноў адукацыі, з'яўляюцца самымі масавымі. Напрыклад, на першым этапе рэспубліканскага лёгкаатлетчнага спартыўна-масавога мерапрыемства «300 талентаў для каралеў» бярэць удзел больш як 98 тысяч малодшых школьнаў, у рэспубліканскія спаборніцтвах з'яўляюцца і падлеткі па біятыёне «Снежны снайпер» на прызы Прэзідэнтскага спартыўнага клуба — больш як 20 тысяч школьнаў сярэдняга ўзросту.

Ціпер універсіада праводзіцца на працягу ўсяго навучальнага года (з верасня 2022 да чэрвеня 2023 года) па 26 відах спорту, з якіх 20 — алімпійскія і шэсць неалімпійскія (армстрэнг, міні-армстрэнг, міні-футбол, гравы спорт, армянскае спартыўнае мастацтва, паўрыпінгінг). Па выключэнні з праграмы відах спорту прынята разнізна праводзіць асобныя спаборніцтва (турніры, кубкі і г. д.) пры ўмове зацвярджэння ў іх прэзідэнтскіх федэрацый (асацыяцыяў) па відзе спорту, Беларускай асацыяцыі студэнцкага спорту і іншых.

Праблемным пытаннем, якое пагражае вырашэнню, з'яўляецца наяўнасць спартыўнай базы для арганізацыі спаборніцтваў, спартыўнага абсталявання і інвентару, — канстатаваў **Александр Кадлубай**. — Першачарговымі месцамі правядзення спаборніцтваў разглядаюцца спартыўныя базы ўстаноў вышэйшай адукацыі. У выкладку адсутнасць неабходнай базы ў ВНУ прымуоа да ўвагі спартыўныя збудаванні адукацыйнай культуры і спорту, якія знаходзяцца ў падпарадкаванні Мінспорту, мисювых арганізацый, федэрацый (асацыяцыяў) па відзе спорту. **А ўласнікі гэтых збудаванняў не заўсёды лідуюць нам насустрэчу, у тым ліку ў базавальным выдзелены спартыўны баз (згодна з Жэкам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 150).**

У сувязі з чым неабходна звярнуць іх увагу, што Рэспубліканская ўніверсіада — не камерцыйны праект, а сацыяльна значнае мерапрыемства, асноўнай мэтай якога з'яўляецца ўцягненне студэнтаў у заняткі фізічнай культурай і спортам, а таксама прапаганда здаровага ляду жыцця ў маладзёжнай асяроддзі і забеспячэнне магчымасці маладым людзям прадоўжыць займацца любімым відзе спорту.

Прадстаўнікі Мінспорту таксама падзяліліся сваім бачаннем правядзення Рэспубліканскага спартыўнага школьнаў і Рэспубліканскай ўніверсіады. Напрыклад, у праграму Рэспубліканскага спартыўнага школьнаў уключаныя скажкі на батуце, трэнінж на бадкарах і канос, шкыя атлетыка, але ў школьнай праграме гэтыя віды спорту адсутнічаюць нават у варыянтнай частцы.

— Дык хто ў іх спаборнічае? — задалася пытаннем **Александр Барула**. — Навучэнцы спартыўных школ, у якіх, між іншым, ёсць свае спартыўныя Выхаванцы спартыўных школ і спартыўныя трэнеры, са звычайнымі дзецьмі. У першую чаргу праграму спартыўнага павінна мець агульнафізічную накіраванасць, а не спаборніцтва. Няхай там будзе правядзена ўсяго некалькіх відзе спорту, але яны будзь даступныя для ўсіх: плавання, лёгкай атлетыкі і гэтах дзельніц... Магчымаць удзельнічаць у школьных, гарадскіх і абласных этапах спартыўнага павінна мець кожны школьнік, тады спартыўнае будзе разглядаць як адзін з этапам адукацыі ў спартыўнай школе. Аналагічны падыход павінны быць у студэнцкай ўніверсіады. Неабходна вызначыць спартыўныя дысцыпліны, у якіх будзь спаборнічаць абсалютна ўсе ўніверсітэты краіны.

Спаборнічаць яны павінны не з прафесійнымі спартсменамі. А сёння мы назіраем, як спартсмены паступаюць у ВНУ на працягу сваёй вучобы прадаўжаюць ўніверсітэт на розных спаборніцтвах, фактычна працягваюць спаборнічаць паміж сабой. І віды спорту, у якіх спаборнічаюць удзельнікі школьнаў спартыўнага павінны карыставацца з відамі спорту на студэнцкай ўніверсіады...

На калегіі канстатавалі, што па тэцыяў федэрацыі (асацыяцыі) па відзе спорту не выкарыстоўваецца ў поўнай меры для развіцця школьнага і студэнцкага спорту. Федэрацыі не працягваюць актывізацыю, каб папулярызавалі свай від спорту, не заўсёды аказваюць падтрымку школьных і студэнцкіх праектаў спартыўнай кіраванасці.

Узнімаўся на калегіі і кадравае пытанне. — Мы лічым, што настаўнік фізічнай культуры, асабліва ў сельскай мясцовасці і малых гарадах, павінны быць даспучаны да трэнэрацкай дзейнасці, — падзяліліся бачаннем сітуацыі **Александр Барула**. — Такое права можна даць тым педагогам, якія самі былі спартсменамі, маюць спартыўныя навіны і разразды, пра акарочаны трэнінж падрыхтоўкі на базе Універсітэта фізічнай культуры і спорту. Асабліва разглядаць пытанне допуску настаўніка фізічнай культуры па патэчковага атраду спартыўнай падрыхтоўкі. Трэба вырацаваць падыходы ў гэтым пытанні...

— Мы лічым, што настаўнік фізічнай культуры, асабліва ў сельскай мясцовасці і малых гарадах, павінны быць даспучаны да трэнэрацкай дзейнасці, — падзяліліся бачаннем сітуацыі **Александр Барула**. — Такое права можна даць тым педагогам, якія самі былі спартсменамі, маюць спартыўныя навіны і разразды, пра акарочаны трэнінж падрыхтоўкі на базе Універсітэта фізічнай культуры і спорту. Асабліва разглядаць пытанне допуску настаўніка фізічнай культуры па патэчковага атраду спартыўнай падрыхтоўкі. Трэба вырацаваць падыходы ў гэтым пытанні...

— Мы лічым, што настаўнік фізічнай культуры, асабліва ў сельскай мясцовасці і малых гарадах, павінны быць даспучаны да трэнэрацкай дзейнасці, — падзяліліся бачаннем сітуацыі **Александр Барула**. — Такое права можна даць тым педагогам, якія самі былі спартсменамі, маюць спартыўныя навіны і разразды, пра акарочаны трэнінж падрыхтоўкі на базе Універсітэта фізічнай культуры і спорту. Асабліва разглядаць пытанне допуску настаўніка фізічнай культуры па патэчковага атраду спартыўнай падрыхтоўкі. Трэба вырацаваць падыходы ў гэтым пытанні...

Надзея **НИКАЛАЕВА**, фота аўтара.

ВЫТОКИ ДАРОЖНЫХ АРТЭРЫЙ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

На аб'екце ўжо разараніўся вялікае будаўніцтва, планы ў спецыялістаў «Віцебскаўтадар» маштабны: умацаванне асноваў, павелічэнне разліковай вагі ў плане і профілі для прафілактыкі доружна-транспартных здарэнняў, замена слабага грунту землянога палята, усё водарэагнусаў тры, перабудова ўсіх мастоў і пераходаў для жыел, іншыя работы.

Участак дарогі, на якім будзь праводзіць рэканструкцыю, размежаваны ў трох раёнах: Лепельскім, Ушацкім, Палачкім. Па параметрах ён адносіцца да дарог трэйага катэгорыі. Шырыня праезнай часткі складае сем метраў. Мзе дазе паласы руху з асфальтабетонным пакрыццём, піць жалезабетонным мастоў, апорнае здольнасць якіх на сённяшні дзень не адпавядае патрабававан нагарукам. На участку ўведзена круглагадовае абмежаванне на адначіную воеь да 10 тон. «Рэканструкцыя дае магчымасць павысіць катэгорыю дарогі да другой, павялічыць яе апорную здольнасць да 11,5 тоны на адначіную воеь, а штучныя збудаванні (масты, пераходы для жыел) — да патрэбных нагарукам. Палоснасць і шырыня праезнай часткі не павялічана, хоць да 13 метраў пашырыцца дарожнае палатно», — адзначылі на прадрэемстве.

У перыяд выканання работ рух аўтаранспарту па дарозе перарывацца не будзе. Ужо выкананы мерапрыемствы па арганізацыі бяспечнага руху на участках, дзе ідуць работы. Каб адрамантаваць

масты праз ракі Туржанка і Тураўлянка, праект прадуждвае часовае скідаванне транзітнага руху на мясцовую дарожную сетку. Аб'езд працягласцю 1,7 кіламетра будзе арганізаваны па аўтадарозе Н3241 1,6 кіламетра — па дзеце да вёскі Туржэц-1 ад аўтадарогі Р46. Праект прадуждвае пашырэньне і умацаванне ўказаных участкаў дарогі, а кіруючы зацвярджаць быць дысцыплінаванымі, акуратнымі і цярплівымі.

Ціпер ва Ушацкім раёне распрацоўваець кар'ер «Атрашкоўскае» для забеспячэння аб'екта грунтам. Над рэканструкцыяй важнай для раёнаўнага рагіёна дарожнай артрыя шчыруюць спецыялісты мясца з усёй краіны. Распрацоўшчыкам праекта выступіла ДП «Белдзягпрадар». Закачык РВП «Віцебскаўтадар» па выніках тэндара абраў генеральным падрачыкам ААТ «Дарожна-будаўнічы трэст № 1, г. Віцебск», а ў якасці супадраччыка былі абраны дарожныя прадрэемствы з іншых абласных гарадоў.

Рэканструкцыю аўтадарогі Палачк — Лепель па маштабах паравуноўваць з рэканструкцыяй шчырава «Палачк» — Віцебску. На кожную з дзвюх чарг будаўніцтва адрэзана па 24 месяцы, а гэта значыць, што жыхары і госці рагіёна змогуць працякаць з ветрыкам па новай трасе вясной 2027 года. Аднак дарожнікі заўважаюць, што адчуць змены на асобных адрамантаваных участках можна будзе ўжо будучай воеснова.

Александр ГВОЗДЗЕВА, фота «Вітескіе весті».

ПРАЦОЎНЫ МАЛАДЗЁЖНЫ РУХ НАБРАЕ АБАРОТЫ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Сялета ў Свіслацкім раёне маруючы ахвацьці студэнтарадскага руху звыш 170 чалавек, пераважна па сельскагазатарнак профілі. Прыняць іх у сябе гатовыя калі дзеці арганізацыі. Звыходзяць ся спецыфіка раёна і адсутнасці каледжаў, у склад 15-ці атрадаў уладу дзельніц вучні сярэдніх школ, а таксама навучніцкі і студэнцкі, які прыдуць на канікулы дамоў.

цаёмкі і велікі ардыны, бо ад таго, наколькі якасна выкапаны саджанцы, залежыць яго далейшы рост.

Па словах спецыяліста, школьныя атрады прауюць не горш за работнікаў лясгаса, выканваюць той аб'ём заданняў, якім даводзіцца. У сярэднім за дзень аднаго падлетка высажыць звыш 800 раслін, а ўвесь асфальтавы дэсант запусіць саджанцы ўчастак памерам у воесем гектараў.

ПАПУЛЯРНАСЦЬ СТУДЭНТАРАД ПРАСЦЕ

У абласным камітэце Беларускага рэспубліканскага саюза моладзі расказалі аб значнай падрыхтоўцы работ на працягу годаўнага працягу атрадаўнага маладзёжнага руху. Зацвярджэння маладых людзей пазнаемлі з асноўнымі відамі работ. З пачатку года вызначана каля 260 аб'ектаў, на якіх зможна працаваць 7,5 тысяч чалавек маладых людзей. Набольшую колькасць месцаў прапануюць прадрэемствы сельскагазатарнак прафілі. Вяждзеца работа па заключэнні працоўных кантрактаў.

У вобласці будзе створаны абласны атрад для работ на аб'екце маладзёжнай будаўніцтва. У ліку працоўнаў — школа і дзельніц садку ў новым мікрараёне Гродна. Летась стасца абласной маладзёжнай будаўніцтва прысывоены будаўніцтва анкадэспансера, дзе быў здыячэнны чатыры студэнтарад 24 чалавек.

Значна ўвага студэнтарадскаму руху аддаецца мясцовымі ўладамі. Арганізацыя яго дзельніц была разгледжана наядна ў напасяджэнні абласнога штаба. Яа адначыўна **наменскі старшын Гродзенскага аблветканма Віктар ПРАНОК**, асцвяляе планавана дзельніц колькасць удзельнікаў студэнтарадскага руху да васьмі тысяч чалавек, што на паўстаўчы больш чым летась. Ува будзе скіравана ў тым ліку на непалаўленыя, які стаяць на тым аб'ёмным прафілактычным укладу.

— Трэба даць маладым людзям магчымасць знамяцца справай і працякаць грошы сумленнай працай. Таму ўлады прауюць над папулярызаванай студэнтарадскага руху. У сувязі з гэтым у вобласці рэалізоўваецца ўвесь неабходны комплекс мерапрыемстваў. Ініцыя з воесем перад раёнамі сталая задана па замацаванні і выдзелены працоўных месцаў працывымі і сельскагазатарнак прадрэемствамі, — паведаваў **Віктар Пранок**.

Прынятыя меры даюць шчы плён. На пачатку красавіка болыя як 3,5 тысяч чалавек звалялі аб сваім жадаанні ўзяць удзел у рабоце студэнцкіх атрадаў. Аляна палова з іх традыцыйна прымае на сферу сельскай гаспадаркі. 30 працэнтаў складае спарсцы напрамак. Таксама будзь працаваць педагогаў, экалагічна, будаўніцтва, медыцынскай атрады.

Маргарыта УШКЕВІЧ, фота дадзена Свіслацкім раённым камітэтам БРСМ.

паказваў аналіз іх загрузкі, у першай палове дня многія з іх пустаюць.

Наменскі Міністр спорту і турызму Александр БАРАУЛА прывёў прыклад: — У адным з гарадоў Брасоўскай вобласці лядовая арена, утрыманне якой каштуе дзяржаве вялікіх грошай (гэта і камунальныя плацжы, і заробак асобнаму персаналу, і іншыя) не выкарыстоўваецца ў адукацыйным працесе ўвогуле, між іншым, у горадзе ёсць 22 агульнаадукацыйныя школы, і толькі 1,5 працента ад агульнай колькасці ўсіх навучэнцаў, якія маюць асноўную групу здароўя, праходзяць вучэбна-трэнэрацыйны працес на ледзе. Між іншым, лядовыя палацы будаваліся ў тым ліку і для нашых дзельніц, таму нам трэба прадуць механізм загрузкі спартыўных аб'ектаў у ранішня і дзённы час. Чаму ё не замацаваць за лядовымі пляцоўкамі канкрэтныя школы і не навучан дзельніц катанню на каньках — так, як мы навучанам і плаванню там, дзе ёсць такая магчымасць? Ці не адкрываць у школах, размяшчэнна недалёка ад лядовых арэн, спецыялізаваныя спартыўныя класы з арганізацыяй вучэбна-трэнэрацыйнага працэсу на ледзе?

Басейнаў у нашай краіне звыш болы, але і там сітуацыя падобная. Зноў-такі прыклад з Брасоўскай вобласці: у горадзе ёсць два басейны і ніводнага спецыялізаванага спартыўнага класа. І толькі чатыры працэнты ад агульнай колькасці навучэнцаў у горадзе наведваюць басейн у рамках адукацыйнага працэсу.

ВАЖНАЯ ПЕРАМОГА НАД САБОЙ

«Сёння спартыўнымі мерапрыемствамі і спаборніцтвамі ў першую чаргу гэта Рэспубліканскае спартыўнае школьнаў і Рэспубліканская ўніверсіада студэнтаў у нас ахоплены 80 працэнтаў хлопцаў і дзельніц асноўнай групы здароўя — пачынаючы ад адборачных этапаў і заканчваючы фінальнымі спаборніцтвамі. Гэта даволі высокае лядна — вынік сумеснай работы не толькі двух Міністэрстваў, але і федэрацыі па спорце, — прай-

фізічную культуру дзельніц з асабліва іх асаблівасцямі развіцця. Можна быць, яны не стануць чэмпіёнамі, але тыя маленькія перамогі, якія яны атрымаюць у спартыўнай зале, спаборнічаючы ў тым ліку і са звычайнымі дзецьмі, для іх і іх бацькоў станаюць важнай перамогаў і жыцця, перамогаў над сабой...»

Наменскі Міністр адукацыі Александр КАДЛУБАЙ расказаў аб найбольш папулярных відах спорту ў навуцкай маладзі: «у каледжах гэта баскетбол, валебол, настольны тэніс, футбол... У аб'яднаных па інтарэсах, якія дзельнічаюць ва ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі, палітам карыстаюцца аэробіка, бадмінтон, баскетбол, валебол, гімнастыка, каратэ, лёгкай атлетыка, лыжня гонкі, міні-футбол, плаванне, ружапашны бой, спартыўнае армянскае, стральба кулявая, настольны тэніс, футбол, чырдынг і іншыя. У вышэйшых навучальных устаноўнаў найбольш масавымі відамі спорту з'яўляюцца валебол, баскетбол, футбол, міні-футбол, лёгкай атлетыка, лыжня гонкі, міні-футбол, плаванне, ружапашны бой, спартыўнае армянскае.

Для большай зацвярджэннасці навучэнцаў у занятках фізкультурнай і спорту, падрыхтоўкі іх да ўдзелу ў спартыўных, спартыўна-масавых і фізкультурна-адукацыйных мерапрыемствах ва ўстаноў адукацыі арганізоўваецца і праводзіцца фізкультуравыя, заняткі ў аб'яднаных па інтарэсах, вучэбных групах па відзе спорту. У іх на гэты момант займаюцца болыш за 239 тысяч чалавек (каля 125 тысяч з іх — школьнікі). Пры гэтым самы вялікі ахотанткі ў аб'яднаных па інтарэсах назіраецца ў Мінскай вобласці.

Што датычыцца забяспечэннасці школьнаў спартыўным абсталяваннем, то гэты паказчык складае цяпер каля 95 працэнтаў. У каледжах — 73,8 працэнта, ва ўстаноў вышэйшай адукацыі — 77,9 працэнта. Самы высокі паказчык забяспечэннасці спартыўным абсталяваннем і інвентарам — ва ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі Магілёўскай вобласці: ён складае 100 працэнтаў, у Гродзенскай — 99,5 працэнта, у Мінскай — 98,1 працэнта,

А самымі значымі спартыўнымі спаборніцтвамі з'яўляюцца Рэспубліканскае спартыўнае школьнаў, Рэспубліканскае спартыўнае навуцкае каледжаў і Рэспубліканская ўніверсіада.

Традыцыйна фінальнымі спаборніцтвамі спартыўнага праводзяцца па 24 віды спорту: 19 відаў праграмы летніх Алімпійскіх гульняў, два віды (шашкі, шахматы), якія не ўвайшлі ў праграму Алімпійскіх гульняў, і тры віды праграмы зімовых Алімпійскіх гульняў. На першым этапе названых спаборніцтваў бярэць удзел болыш за 30 працэнтаў усіх навучэнцаў.

Рэспубліканская ўніверсіада, у сваю чаргу, займае цэнтральнае месца ў сістэме беларускага студэнцкага спорту.

— Студэнцкі ўзрост — гэта той перыяд жыцця, калі малады чалавек максімальна раскрывае сваю здольнасць ва ўсіх сферах, у тым ліку і ў спорце, — падкрэслівае **Александр Кадлубай**. — Вядома, што час студэнцтва кароткі. Кожны студэнт-спартсмен жадае рэалізаваць свой патэнцыял і стаць пераможцам рэспубліканскіх спаборніцтваў.

Вызначаныя стратэгія развіцця студэнцкага спорту, мы зыходзім з устаноў краіны: дзяржава і тры дзельніцы вэзуэсці спорту ў першую чаргу як спартыўны рэзерв нацыянальнай каманды Рэспублікі Беларусь. Хацелася б адзначыць, што **робота па ўдасканаленні ўніверсіады праводзіцца ўвесь час**.

У 2021 годзе з праграмы ўніверсіады былі выключаны дзевяць відаў спорту (таэквандо, тайландскі бокс, трыялэн, тэніс, аэробіка спартыўная, хакей з шаўбай, стральба кулявая, вяславанне на бадкарах і канос, вяславанне акрамячнае), валеболны спорт па прычыне адсутнасці неабходнай матэрыяльна-тэхнічнай спартыўнай базы ва ўстаноў вышэйшай адукацыі для падрыхтоўкі удзельнікаў спаборніцтваў, невялікай колькасці удзельнікаў саміх спаборніцтваў і адсутнасці масавай работы па развіцці гэтых відаў спорту ў ВНУ. Дадзена прапанова быць падтрыманам большасцю ўстаноў вышэйшай адукацыі.

ОАО «Статусбанк» www.stbank.by

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС 31 декабря 2022 г.

Table with columns: № п/п, Наименование статьи, Символ, 2022 год, 2021 год. Includes sections like АКТИВЫ, ОБЯЗАТЕЛЬСТВА, СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ.

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛИ И УБЫТКАХ за 2022 год

Table with columns: № п/п, Наименование статьи, Символ, Пункт прир-чения, 2022 год, 2021 год. Lists various income and expense items.

АУДИТОРСКОЕ ЗАКЛЮЧЕНИЕ ГИПСОЛЕ ЛАВРОВИ ЕКАТЕРИНЕ МИХАЙЛОВНЕ

ЗАКЛЮЧЕНИЕ ПО ГОДОВОЙ ИНДИВИДУАЛЬНОЙ БУХГАЛТЕРСКОЙ (ФИНАНСОВОЙ) ОТЧЕТНОСТИ

Аудиторское мнение

Мы провели аудит годовой индивидуальной бухгалтерской (финансовой) отчетности ОАО «Статусбанк»...

Обязанности аудиторской организации по подготовке годовой финансовой отчетности

ОТЧЕТ ОБ ИЗМЕНЕНИИ СОСТОЯНИЯ СОБСТВЕННОГО КАПИТАЛА за 2022 год

Table showing changes in equity components: уставный капитал, резервы, нераспределенная прибыль, прочие компоненты.

Раздел 1. За год, предшествующий отчетному

Table showing changes in equity components for the reporting year: уставный капитал, резервы, нераспределенная прибыль, прочие компоненты.

Раздел 1. За отчетный год

Table showing changes in equity components for the reporting year: уставный капитал, резервы, нераспределенная прибыль, прочие компоненты.

СВЕДЕНИЯ О СОВОКУПНОМ ДОХОДЕ за 2022 год

Table with columns: № п/п, Наименование статьи, Символ, Пункт прир-чения, 2022 год, 2021 год.

В том числе:

1. Прибыль (убыток) от продаж

2. Прочие компоненты совокупного дохода

3. Прочие компоненты совокупного дохода

4. Прочие компоненты совокупного дохода

5. Прочие компоненты совокупного дохода

6. Прочие компоненты совокупного дохода

7. Прочие компоненты совокупного дохода

8. Прочие компоненты совокупного дохода

9. Прочие компоненты совокупного дохода

10. Прочие компоненты совокупного дохода

11. Прочие компоненты совокупного дохода

12. Прочие компоненты совокупного дохода

13. Прочие компоненты совокупного дохода

14. Прочие компоненты совокупного дохода

15. Прочие компоненты совокупного дохода

16. Прочие компоненты совокупного дохода

17. Прочие компоненты совокупного дохода

18. Прочие компоненты совокупного дохода

19. Прочие компоненты совокупного дохода

ОТЧЕТ О ДВИЖЕНИИ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ за 2022 год

Table showing cash flow movements: денежные средства, денежные эквиваленты, денежные средства и денежные эквиваленты.

Раздел 1. За год, предшествующий отчетному

Table showing cash flow movements for the reporting year: денежные средства, денежные эквиваленты, денежные средства и денежные эквиваленты.

Раздел 1. За отчетный год

Table showing cash flow movements for the reporting year: денежные средства, денежные эквиваленты, денежные средства и денежные эквиваленты.

СВЕДЕНИЯ О СОВОКУПНОМ ДОХОДЕ за 2022 год

Table with columns: № п/п, Наименование статьи, Символ, Пункт прир-чения, 2022 год, 2021 год.

В том числе:

1. Прибыль (убыток) от продаж

2. Прочие компоненты совокупного дохода

3. Прочие компоненты совокупного дохода

4. Прочие компоненты совокупного дохода

5. Прочие компоненты совокупного дохода

6. Прочие компоненты совокупного дохода

7. Прочие компоненты совокупного дохода

8. Прочие компоненты совокупного дохода

9. Прочие компоненты совокупного дохода

10. Прочие компоненты совокупного дохода

11. Прочие компоненты совокупного дохода

12. Прочие компоненты совокупного дохода

13. Прочие компоненты совокупного дохода

14. Прочие компоненты совокупного дохода

15. Прочие компоненты совокупного дохода

16. Прочие компоненты совокупного дохода

17. Прочие компоненты совокупного дохода

18. Прочие компоненты совокупного дохода

19. Прочие компоненты совокупного дохода

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

по продаже не завершенных строителством незаконсервированных жилых домов...

в том числе не завершенных строителством жилых домов, сроки консервации и завершения строительства которых истекли...

Организатор: государственное предприятие «Витбелский областной центр маркетинга»...

Пункт 1. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 2. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 3. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 4. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 5. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 6. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 7. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 8. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 9. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 10. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 11. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 12. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 13. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 14. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 15. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 16. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 17. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 18. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 19. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 20. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 21. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 22. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 23. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 24. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 25. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 26. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 27. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 28. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 29. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 30. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 31. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 32. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 33. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 34. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 35. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 36. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 37. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 38. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 39. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 40. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 41. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 42. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 43. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 44. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 45. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 46. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 47. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 48. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 49. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 50. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 51. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 52. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 53. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 54. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 55. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 56. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 57. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Пункт 58. Не завершенная застройка многоквартирных домов...

Ігуменскі трокіст

«ІГУСЬМЕННІК — РЫБА, ЯКАЯ ПАВІННА ПЛАВАЦЬ У САМЫХ ГЛЫБІННЯХ ЖЫЦЦЯ...»

Штрыхі да біяграфіі Платона Галавача

«Старэй, стройны, прыгожы малады чалавек з блявай чупрынай, які не стараўся закрываць свой шырокі і высокі лоб, з блакітнымі вачамі, белымі, як цукар, зубамі, з правільнымі рысамі твару, на якіх заўсёды заставалася яшчэ акуратна апрагнуты і багунт... Скажу шчыра — не любіць яго была нельга».

Так успамінаў пазт Павел Пруднікаў пра Платона Галавача, паэта, пісьменніка, публіцыста, які нарадзіўся 125 гадоў таму.

Пражыў ён няшмат — у трыццаць чатыры гады абварава бязлітасна зноўку літву... Але паспеў шмат і напісаць, і паказаць значны, і адомовіцца ад таго пасады, быць праўдзец — і захаваш сціпласць. Як згадаў Янка Скрыган, «ён як бы пачуваў сабе няёмка, хто яго запрасілі на такое пачэснае месца, і стараўся быць у цянёк».

ПЛАТОША

Зразумела, сяброў у Платона Галавача хапала — і сярод іх дзве постаці, якія здаюцца нам супрацьлеглымі: «агэлабелны крытык» Лукаш Бэндзі і лясняно Янка Купала.

У Беларускай дзяржаўнай архіве мала літаратуры і мастацтва завоўваецца шмат мастэрляў, якіх датычаецца Платона Галавача, сярод іх — рупнікі паэта Міколы Хведаровіча, у тым ліку артыкул пра Галавача:

«Нарадзіўся Платон Галавач у 1903 годзе 18 красавіка ў вёсцы Пабоговічы Бабруйскага раёна ў беднай сям'і селянскага жызця. Не было яго ў двух гадоў, калі памёрла матуля. Станавіўся на ўласнай нога без малярскай увагі, многа разоў быў горка пакрыўджаны».

Хведаровіч каротка апісаў творчы шлях Галавача і пераходзіць да ўспамінаў:

«Хто не ведаў яго літаратурнае імя ў канцы дваццятых і пачатку трыццаціх гадоў, калі ён працаваў Оргскаратаром ЦК ЛКСМБ, а потым скаратаром ЦК ЛКСМБ. Неаднойчы і мне даводзілася звяртацца да яго. Платон Галавач, які многія яго звалі, «Платоша», знаходзіў для кожнага шчырае слова, сумееў заступіцца за беспадстаўна пакрыўджана».

Дарочы, першапачаткова Хведаровіч хацеў назваць свой артыкул «Платоша», але рэдактары паправілі на імя «Платон Галавач».

«ВУЗЕЛ ТРЭБА БЫЛО РАЗАРВАЦЬ ТАК ЦІ ІНАКШ»

«...вось ужо некалькі месяцаў мяне мучыць становішча раздвоенасці паміж літаратурнай работай і той грамадскай работай, якую я павінен несці як член партыі і якая не дае мне магчымасці для творчага майго росту як пісьменніка... Адуваць сілу для таго, каб напісаць больш моцных твораў, чым напісаная мною, я гэтага зрабіць усе ж не магу, і не магу па той прычыне, што я валадаю надзвычайна малым літаратурным багажом, які акрамя таго з цягам часу змяншаецца, і я не маю магчымасці падвысць яго... А мне як пісьменніку трэба многа і многа вучыцца».

Гэта ўрыўкі з ліста Платона Галавача ў Мінскую гарадскую кантрольную камісію КПБ. У лісце ён просіць... аб сваім выхадзе з партыі. Учынак на той час нечуваны! Тым больш аўтар гэтай запавы — зусім не шарагоўны партыец, які першы скаратар ЦК ЛКСМБ, намеснік наркома асветы, сярбра ЦК. У Беларускай асацыяцыі пралетарскіх пісьменнікаў, БелАПІ, у яго раарганізавана «Маладнёж», таксама на кіруючай пасадзе.

У ДАМППМ завоўваецца ліст не вядомаму з іменем Алясей, напісаны Платонам Галавачам 18 лістапада 1931 года, калі перажываў самую бурна палітычна напісаную яго запавы аб выхадзе з партыі, і многія сябры і знаёмыя не разумелі ягоны ўчынак. «Па гэтай прычыне я бягуся крывы размова, канверт тваёго ліста, хоць вядоў, што тваё ліст не будзе такім, як ліст Андрэя», — піша Галавач, маючы на ўвазе, хутчай за ўсё, Андрэя Александровіча.

«Над тым, што я зрабў, я многа і доўга дамуаў. З першых жа дзён майго свядомага жызця, лічу што яго ў людзей пачынаецца не так рана, як думаюць многія з «вучоныя», — я імкнуўся быць максымальна вольным і сваёй дзейнасці. Свой даладзшы жызцёвы шлях як грамадзяніна, я място я шлях пісьменніка. Гэта зусім не значыць, што я не магу нічога другога рабіць. Наадварот. Я заўжды змагу зацніцца любой фізычнай работай, зможу быць, як многія др., надзірнім гэтакім і г. д. А акрамя ўсяго гэтага, я ніколі не мысліў пісьменніка як нешта вузкае, як нешта габітэнае. Пісьменнік рыва, калі павіна плаваць у самых глыбіннях жызця... Творчасць, калі яна не танданітна, гэта мозг і нэрвы. Дак воль і я хачу цапкам аддаць сваёй творчай рабоце, а я място я адно цапце з вучобай, з самым глыбёным пазнаннем жызця і таго што яго робіць чалавека, чалавека, якога я ўсё ж, нягледзячы на ўсе яго неадхопы — люблю».

У лісце ты пішаў, каб я моцна сядзе памачаў і паглядзеў, ці сапраўды мне лягчэй? Адказаваю: Так. Вузель трэба было разарваць так ці інакш. Інакш я не змогу і на мой лётка інакш спосаб быць не магчымым».

Я сапраўды твораў, Платон Галавач быў ідэалістам і верыў,

што жаданне прывясціце сабе топкі творчасці зразумеем. Кажучы, яго крамоўную заяву ў рэшце рэшт перадалі самому Сталіну. Галавач выклікаў у ЦК, учынілі яму сапраўдную экзекуцыю... Урэшце ён мусіў публічна раскаяцца ў сваім «палітычна шкодным для партыі» ўчынку і папрасці вярнуць заяву.

БЕЛАПІ СУПРАЦЬ «УЗВЫШША»

У лісце да невядомага Алясея Галавач некакоўца, што некаторы ворагі ўрадуоўца ягонаму ўчынку, падумаюць, што ён да іх цяпер далучыцца...

Але прымярніа з ім не плануе. «Калі можа будучы разамінічаным у часам і страдуў парокмі бліжкім да іхных, дэў цяпер я змагу быць з ім больш жорсткім. Пра ўсім там «чалавекалюбю», я змагу давоў жорстка быць іх па іхных чарапах».

Аб іх жыхароў, якіх чакаюць, што ён да іх далучыцца, а ён іх крытыкуе, піша Платон Галавач.

У фондах ДАМППМ у пошуках матэрыялаў пра Галавача я натрапіла на нумар газеты «Звязда» ад 30 снежня 1929 года. Вельмі каларытна... На апошніх старонках, дзе рэкламы абвесткі, побач з рэкламай «выключна дакументальнага фільма «Салаўі» абвестка «Гаршчыца на часопісе, прывясеную выключна літаратуры, мастацтваў і крытыцы» — «Узвышша». Чацвёрты год выдання. А разгортаваў газету — і бачыў вялікі артыкул пад красамоўнай назвай «Пра вялічэнае мяшчанства ў літаратуры, пра рысарыўлад маскі, пра адну смеўку і антысваёна выступленні некалькіх усе сямноў, а паказана пра разьшчыны нацыяналізму-макратызму», які скрываў супраць заданана «Узвышша». Гэта менавіта той артыкул, дзе гунаць знаёмыя ўсім даследчыкам гісторыі беларускай літаратуры радкі: «Фэг, Балманг, Ахматава, Бунін — воль крыціны, адкуль развівае Луканін свой эстэтычны густ і прыносіць у сваёму глыбёму прыжыццё адрыўкі мінулага, які старыя залежалы ўборы, смярдзячы нафталінам».

Артыкуле разка крытыкуюца сабры літаратурнага аб'яднанна «Узвышша» шпатула Луканіна і Дубоўкі. А супрацьпастаўляецца «няправільнаму» «Узвышша» — БелАПІ — Беларуска асацыяцыя пралетарскіх пісьменнікаў. Зазначаецца: «Разам з тым мы павіны змагацца і

за тых карыснаў, моцныя літаратурныя сілы, якія могуць і хочуць стужыць сваёй творчасцю справе перагартаў, якія яны паддалі пад уплыў варажых элементнаў. Мы павіны кахаць, каб вывасціць з пад шкіднага ўплыву гэтай групы такіх бліжкіх да нас пісьменнікаў, якіх напрыклад: З. Бядуль, П. Глебка, Крапіва, К. Чорны, Клуготарны».

Аўтару артыкула двое: белапавіцы Алясей Званок і Платон Галавач. Адразу адчуваецца, што ідэалагам БелАПІ быў сябра Платона Галавача Лука Бэндзі, які сцвярджаў: «Трэба нашым пісьменнікам, асабліва пачынаючым, рашуна адмоўца ад думкі, што вершы пра «месяц», пра «вясну» і інш. вузка асабіста перажыванні маюць якую-небудзь вартасць».

Што ж, палемяка паміж «Узвышша» і БелАПІ тады іша нежартоўная. У артыкуле адгукаецца нават барацьба наконт таго, да якога аб'яднанна быў бліжэй іудаўна памерлы пад Паўлюк Трус. Члены кожнага аб'яднанна даказвалі, што Трус бы менавіта іхн.

Дзе прышлі ўсё, зрабўшы кошына «рабэро» неістотнаму. У 1932 годзе ўвасіла паставана ЦК ВКП(б) «Аб пераводзе літаратурна-мастацкіх арганізацыяў». Замест усіх літарурскіх аб'яднаннаў унік аднаўні Беларуска асацыяцыі пісьменнікаў. Галавача ўключыў у камісію па мавасвай працы.

Сябрам ЦК ВКП(б) Галавача заставаўся да 1935 года. За гэтыя гады ён паспеў напісаць аповесці «Асобыты нявыясніць» і «Яны не пройдуць», раман «Праз гадзі» і нарыс пра будоўніцтва Беларокранапа.

А ў жніўні 1937 года ён быў арыштаваны. Пры вукоўскай канфіскавана 67 шыткаў рупніскаў. Перад страштралам Платон Галавач паспеў пакінуць у камеры запіску: «Таварышы, дзякуючы калі чым вывасцілі пераважнікі. Гісторыя яшчэ скажа праўду пра Платон».

Людміла РУБЛЕўСКАЯ.

Міхаіл Гусев, Сяброўскі шэраг на Платона Галавача.

ПЕРАЕМНАСЦЬ, КАНЦЭПТУАЛЬНАСЦЬ, ПРАФЕСЫЯНАЛІЗМ

«Беларускі гістарычны часопіс» святкуе юбілей

«Беларускі гістарычны часопіс» адзначае 30-годдзе. За гэты час на яго старонках было надрукавана звыш 3500 артыкулаў, расправаваў уроку і сцэнарныя пазнакланых мэрарыямстваў. У яго аўтарамі стала больш за 300 чалавек саброд іх — вядучыя вучоныя, выкладчыкі ВНУ, настаўнікі, супрацоўнікі музеяў і бібліятэкаў.

«Сёння калектыў часопіса ажыццяўляе дзяржаўнаў задачы адукацыі і выхавання праз практычную дапамогу выкладчыкам і настаўнікам гісторыі... Выконваю ролю сапраўднага бібліяграфіа гісторыі Беларусі, раскрываючы самыя таямнічыя старонкі мінулага. Тлумачыць складаныя пытанні раздзялення і раздзялення дзяржаўнасці на наваў землях. Вяртае з небыцця прозвішчы

славаўны продкаў, які ўнеслі значны ўклад у становленне нацыі», — адзначаў у прывітальным слове, якое было зачытана падчас юбілейнага мэрарыямства, кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Ігар Сергеев. Урачыстасці прайшлі ў Мастоцкай галерэй імя Міхаіла Савіцкага. Тут з нагоды юбілею выдання сабралася мноства членаў рэдакцыі, аўтары і прышчільнікі.

Падчас святкавання змяняльнаў даты гаалоўны рэдактар «Беларускага гістарычнага часопіса» Аляксандр КОРЭОК агучыў прышчыны выдання: пераемнасць, канцэптуальнасць, прафесыяналізм. Менавіта з гэтых трох слоў і пачаўся наш з ім гутарка. Я пацікаўляся: «Што за імі стаіць?»

Гаалоўны рэдактар «Беларускага гістарычнага часопіса» Аляксандр КОРЭОК.

афармлены ў выглядзе манаграфіі, можа значыць некалькі гадоў, але аб сваім адрыўцы ці знаходзі вучоны можа паказаць навуковаму грамадству праз часопіс. Ён, дарчы, на дадзены момант з'яўляецца адзіным шотомесячым выданнем на гістарычных, юрыдычных навуках, мастацтвазнаўстве і культуры. І таму мы карыстаемся

— Вучны могуць выкарыстоўваць матэрыялы разам з настаўнікамі для падрыхтоўкі да алімпіяд і навукова-практычных канферэнцый навуачнаў студэнтаў, якіх шукаюць матэрыялы для курсавых і дыпломных работ. Многія нашы чытачы з цягам часу ператвараюцца ў аўтараў. Мы гатовыя супрацоўнічаць як са сталымі, так і з аўтарамі-пачаткоўцамі, усімі, хто мае што сказаць. Чаму ж цікавыя высакжанні матэрыялы, якія могуць быць запатрабаваны шырокім колам чытачоў і карыснаў для выкарыстання ў адукацыйным працэсе ва ўстановах сярэдняй і вышэйшай адукацыі. Вельмі добра, што да нашых аўтараў дадуцаюцца музейныя супрацоўнікі і бібліятэкары. Гэта тры катэгорыі чытачоў, падлічыце, калі яны не былі дастаць ачкуні, але цяпер мы маем тэндэнцыю да павелічэння колькасці матэрыялаў з іх боку, які ад кіраўнікоў настаяніцкіх метадычных

— Ці можна сказаць, што БГЧ з'яўляецца адстрамленым развіццём гістарычнаў думкаў?

— Я не ведаю нводнага сур'бэзнага навукоўца, гісторыка, археолага, спецыяліста ў розных галінах гістарычнаў навукаў, які б не друкаваўся на нашых старонках. З улічэннем стасу можна сказаць: калі ўзяць увесь стос у 284 нумары вышэйшай паўтара метра, то перад намаў будзе прадстаўлена ўся панарама развіцця гістарычнаў навукаў у Беларусі за час незалежнасці. Мы хочам абгульчыць артыкулы, якія былі надрукаваны на шырагу кірунку, і распаўчаць сёлетна стварэнне серыі пад назвай «Бібліятэка «Беларускага гістарычнага часопіса». Гэта будзе шэраг невялікіх навукова-папулярных зборнікаў, які ў яго ўвайдзю артыкулы па тэматычных блоках, што былі надрукаваны на працу 30-ці гадоў з улікам іх актуальнасці і ступені запатрабаванасці. Дадзены праект будзе прымержана да Гада міру і стваральнай працы.

— Ці часта выкарыстоўваліся матэрыялы з «Беларускага гістарычнага часопіса» для падрыхтоўкі кніг, падручнікаў?

— Матэрыялы, якія друкаваліся ў БГЧ, уваішлі ў «Настольную кнігу настаўніка гісторыі». Гэта першае выданне падобнага тыпу ў нашай краіне. У яго расла з зрубы «Школа маладога настаўніка», якая на працу прыкладна дасягала годаў інавала ў часопісе. Абагульненыя, дапоўненыя парады, згугнаныя на тэматычных блоках, насышчаныя прыкладамі і ілюстрацыямі, зрабўць дапаможнікам незаменым сябрам і сапраўды настольным выданнем для настаўніка.

Частова матэрыялы, якія друкаваліся ў «Беларускім гістарычным часопісе» ў рудных «Падарожжа па дэўняй Беларусі». Імёны вядомых і невядомых, былі выкарыстаны беларускім пісьменнікам, які доўгі час быў членам рэдакцыі БГЧ, Вітаўтам Чаропкам. У выдавецтве «Анадакця і выхаванне», у склад якога уваходзіць наш часопіс, выддана серыя яго кніг «Вялікі князь Літоўскія». Ар-

— Чаму сёння важна ведаць гісторыю?

— Гісторыя звязаная абсалюта з усімі бакамі жызця грамадства. Кожны чалавек — носьбіт гісторыі. Праз публікацыю ў часопісе мы імкнемся паказаць, што яна не толькі тая сямія стагоддзі, пра якія пісалі класікі. Гісторыю робім мы. Кожны дзень, які мінуў, стаў гісторыяй. Вядома, вельмі часта сапраўднаў ацэнку гістарычным падзеям, фактам, асабам можна даць праз пэўныя прамежжы часу. Павіны на працягу гісторыі XX стагоддзя і нават усю наўднёўную другую палову XX — пачатку XXI стагоддзя. Кожным разам мы пераконаваем, што адкрываецца вельмі шмат новых фактаў і дакументаў. Таму можа з улічэннем казаць, што працэс гістарычнага пазнання ніколі не спыняецца.

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

Выддана некалькі соцен чачасопісаў, так, юбілейны нумар стужа 284-м. Мы калегіяльна выразілі, як коратка, фініта, дакладна назваць усё, што было зроблена за гэты час аўтарамі і членамі рэдакцыі. Гэтыя словы — і нашы прыжыткі, і наш дзеві, і нашы мэты. «Беларускі гістарычны часопіс» паводле меркаванняў, якія мы не раз чулі ад нашых чытачоў, заўсёды друкаваў і друкуе праўду. Штосьмія мы павіны выдаваць новы высакжаныя кантэнт на 72 старонках. І кожны нумар — гэта саборніцтва з самімі сабой, гэта выклік, вынік супольнай працы вялікай колькасці людзей: аўтараў, рэдактараў, карэктараў. У складаных выпадках мы звяртаемся па кансультацыі да спецыялістаў у розных галінах, высяраем тэмы, факты, якія друкуюцца ў аўтарскіх матэрыялах. Таму кожны нумар — гэта і невялікая перамога: рэдакцыі, якая выпусціла якасны запатрабаваны часопіс, і аўтараў. Так, сярод іх вольны спецыялісты, якія ведаюць фармат і патрабаванні часопіса, але з'яўляюцца і тыя, хто напісаў нам ўспернію. Разам з намі яны працуюць над словамі, над стылем, над дакладнасцю, над спасылкамі, і гэта працэс іх унутранага росту.

— Якія гістарычныя факты былі ўспернію агучаны ў «Беларускім гістарычным часопісе»?

— Можна згадаць эпиграфічнае даследаванне Спаса-Праабражэнскай царквы ў По-

лацку, якое праводзіць дацэнт кафедры ўсеагульнаў гісторыі і метадыкі выкладання БДПУ імя Максіма Танка Іна Калечыч. Усе звесткі пра інаўцы ў пачатку даследавання помніка ад старажытнасці да XIX стагоддзя, якія яна на працу моўгіх гадоў збірае і вывясце, спачатку знайшлі адстрамленна на старонках нашага часопіса, потым з'ялі ў аснову манаграфію, вучобных дапаможнікаў

Пра надпісы ў Спаса-Праабражэнскім храме Полацка многія ўспернію даведліся з «Беларускага гістарычнага часопіса».

Вядома даследчыца ўнікаўка жывітасі Галіна Філікоў-Сайта даследавала мноства абразоў, прадметаў культавага жывітасі ўнікаўка царквы. Яе знаходкі, артыкулы, перш чым уваіць у манаграфію, каларыява фотаальбомам, знайшлі сваё адстрамленна на старонках часопіса. Наогул, такіх прыкладаў шмат, таму што час, калі вынікі даследаванняў будзе

вядлікім попытам, запатрабаванаў у нашых аўтараў, што дазваляе нам адбіраць цікавыя і якасныя артыкулы.

— Падчас урачыстасці неаднойчы прагучала думка, што часопіс павінен стаць адным з гаалоўных выданняў, якім карыстаюцца настаўнікі гісторыі. Ці трэба яго адптаваць і пад школьнікаў?

аб'яднаннаў. Апошняя валоданцы даседам выкладання гісторыі ў пэўнай мисавадцы па зрозе ўстаў аддушкі і мюкты парэкамандавачы вопыт свай калег. Многія настаянікі, асабліва з вясковых школ, кажучы, што ў іх нічога асабівага няма, маўляў, яны праводзяць звычайныя ўрокі, а насамрэч вядома цікавыя ідзі і метадычны распрацоўкі.

